

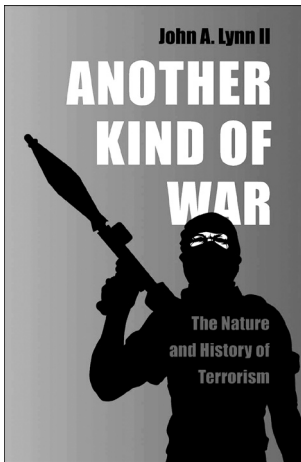

О ИДЕЈАМА И КЊИГАМА ON IDEAS AND BOOKS

др Милан Радовановић, историчар
Београд

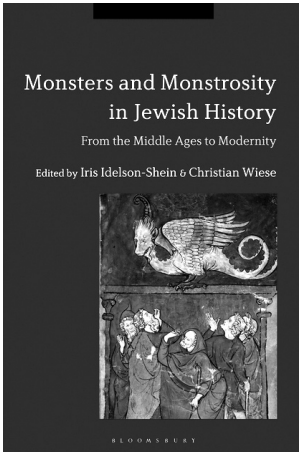
Друштвена историја у фокусу XXXIV

Lynn, John A, *Another kind of War – The Nature and History of Terrorism*, Yale University Press, London – New Haven 2019, 520 p.

После напада на Светски трговински центар, тероризам се наметнуо као једна од централних тема којима ће се друштвене науке бавити у првим деценијама двадесет и првог века. Џон Лин, професор емеритус историје на Универзитету Илиноис и некадашњи председник Комисије за војну историју САД у овој монографији настоји да систематизује резултате дугогодишњег активног бављења феноменом тероризма. Дефинишући га као специфичну форму насиља, која у себи садржи извесност насиља у будућности, као специфичност тероризма аутор истиче стварање атмосфере страха и несигурности, у којој неконтролисано буја жеља за осветом, чије се последице не могу предвидети, нити контролисати. Лин разликује паралишући утицај страха са једне и потенцијално деструктивне последице контратерористичких акција мотивисаних осећањем свеопште моралне згрожености са друге стране као два релевантна пола у феноменолошком разматрању тероризма. У предоченом методолошком оквиру, аутор представља историјску вертикалу развоја, фокусирајући се на релативни положај Сједињених америчких држава. Кроз петнаест поглавља обрађује развој насиља као облика грађанске непослужности, од грађанског рата у САД до превирања шездесетих

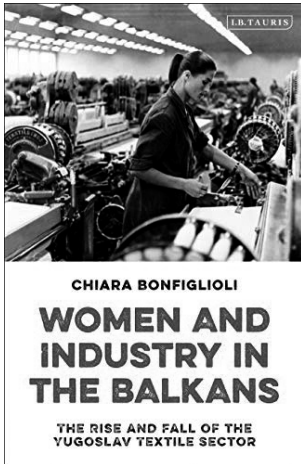
година; екстремизам на Блиском истоку од његових зачетака до појаве глобалног тероризма; марксистички тероризам; делање радикалне деснице у САД; наркотероризам и институционализацију контратероризма на примеру САД после напада на Светски трговински центар.

Idelson-Schein, Iris (Ed.); Wiese, Christian (Ed.), *Monsters and Monstrosity in Jewish History. From the Middle Ages to Modernity*, Bloomsbury Academic, London 2019, 288 p.

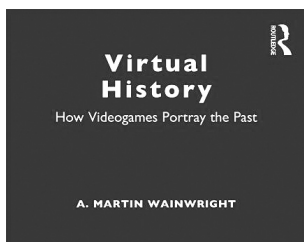
Аутори прилога сакупљених у овом зборнику историју јеврејског народа од средњег века до савременог доба посматрају кроз призму специфичног значења и тежине појмова чудовиште, односно чудовишност. Полазећи од претпоставке да су европски народи, дискриминишући јеврејску заједницу и физички се одвајајући од ње створили представу о Јеврејима као својеврсним „чудовиштима“, ова се идеја разматра паралелно са значењем и улогом коју је исти појам играо у контексту јеврејске културе и традиције. Парадигма антисемитизма у јеврејској заједници је коришћена као његова директна негативација. Магична, застрашујућа и очаравајућа бића јеврејски аутори су користили као би се успротивили доминантним идејама и приказивању иовако маргинализоване заједнице као „чудовишне“. Исти аутори бавили су се и феноменима верског прогона, асимилације и акултурације, рода и сексуалности, науке и технологије, али и неизбежним успоном антисемитизма. Дуализам перспектива примењеног методолошког оквира огледа се и у структури зборника, који је подељен на две веће целине. Прва је посвећена „чудовишности“ у интеракцији јеврејске и хришћанске заједнице, док су у другој сакупљени радови посвећени начину на који су сами Јевреји дефинисали и инструментализовали идеју „чудовишта“. Зборник су уредили Кристијан Визе, шеф катедре „Мартин Бубер“ за јеврејску филозофију на

Гете Универзитету у Франкфурту на Мајни и Ирис Иделсон-Шајн, истраживач-сарадник ангажована на истом универзитету.

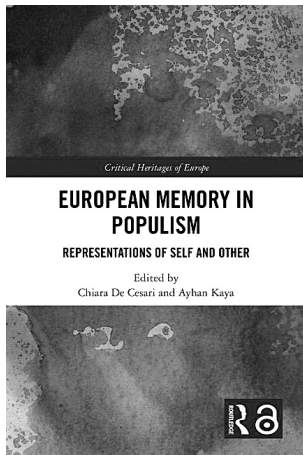
Bonfiglioli, Chiara, *Women and industry in the Balkans : the rise and fall of the Yugoslav textile sector*, I.B. Tauris, London-New York 2019, 220 p.

Укључивање жена у процес производње у циљу њихове еманципације, био је један од карактеристичних елемената социјалне политике југословенских власти по завршетку Другог светског рата. Тако је појачана индустријализација за последицу имала масовно ангажовање девојака у областима које су сматране традиционално „женским“. Индикативан је пример текстилне индустрије. Како је све до осамдесетих година XX века била у сталној експанзији, претворила се у родно специфични симбол континуираног процеса индустријализације, потрошње и друштвене модернизације. Са распадом Југославије почетком деведесетих година и текстилна индустрија се суочила са дубоком кризом. Уследили су пропаст великих фабрика и масовна незапосленост радница, које су биле приморане да ухлебљење потраже у приватном сектору. Киара Бонфиљоли, предавач у области родних и женских студија на Универзитетском колеџу Корк, ову је публикацију утемељила на 60 интервјуа спроведених са бившим и садашњим текстилним радницама са територија бивших југословенских република. У тематски уским оквирима успона и пада текстилне индустрије, ауторка се бави надређеним темама идеолошке интеграције и еманципације југословенског друштва кроз процес индустријализације; изградњом и дефинисањем положаја жене у привреди; постсоцијалистичком транзицијом и деиндустријализацијом; осећањем припадања радничкој заједници и југоносталгијом; побунама и борбом за радничка права.

Wainwright, Martin, *Virtual History. How Videogames portray the Past*, Routledge, Taylor & Francis Group, London-New York 2019, 219 p.

Мартин Вејнрајт, професор и управник Одељења за историју, Универзитета у Ејкرونу, у овој публикацији анализира најпопуларније компјутерске игре са историјском тематиком из претходних десет година, настојећи да дефинише начин на који ова, врло специфична, врста медија перципира и приказује прошлост. Аутор игара приступа као уметничкој форми која, као и сви слични облици изражања, има информативну функцију, али корисника може и да доведе у забуну. У овом смислу, Вејнрајт фактографску доследност посматра само као полазну тачку за анализу игара, фокусирајући се превасходно на начин на који су у њима приказани историјски процеси, односно на њихову улогу у популаризацији историјске науке и могућу употребу компјутерских игара као средстава која ће омогућити боље разумевање историје. На ова питања аутор надовезује разматрање мотива дизајнера игара и њихове потребе да изађу у сусрет актуелним друштвеним и политичким очекивањима, кроз ангажовано разматрање питања везаних за економију, животну средину, културу, расу, родни идентитет и насиље. На овај начин Вејнрајт тематски уско оријентисану студију смешта у најшири могући друштвено-политички контекст и чини је додатно релевантном.

De Cesari, Chiara (Ed.); Kaya, Ayhan (Ed.), *European memory in populism: Representations of self and other*, Routledge, Taylor & Francis Group, London-New York 2020, 202 p.

Зборник радова који су уредили Кјара де Ђезари, антрополог и професорка европских студија и културних студија на Универзитету у Амстердаму, и Ајхан Каја, професор политичких наука на Одељењу међународних односа, Билги универзитета у Истамбулу и члан Турске академије наука, посвећен је специфичном односу културе сећања и популизма у савременој Европи. Аутори прилога сакупљених у овој публикацији превасходно су се фокусирали на две теме – инкорпорирање идеја из прошлости у савремени политички дискурс и популистичке елементе у култури сећања различитих политичких субјеката. Радови су, у најширем смислу те речи, посвећени интеракцији феномена сећања, популизма, национализма и културног расизма у друштвено-политичким оквирима уједињене Европе на почетку двадесет и првог века. Приступајући предоченим проблемима са разноликих методолошких позиција, аутори анализирају присуство елемената заједничког европског наслеђа у популизму и преиспитују начин на који управо идеје уједињене Европе могу бити инструментализоване у намери да се изазову поделе. Разматра се значај улоге коју у актуелном друштвено-политичком контексту играју феномен страха и идеја идентитета. Посебна је пажња посвећена начину на који савремени популизам користи и злоупотребљава појам „народ“, који се наменски редефинише како би одговарао краткорочним циљевима одређених политичких актера.